

מכון מפרשים לחקר והוראת הפסיכותרפיה
בית הספר למדעי ההתנהגות, המכללה האקדמית תל אביב יפו

עבודה טיפולית כיתתית לקידום מיומנויות חברתיות בגיל בית ספר יסודי (גיל החביון)

Latency - Social Emotional Learning L-SEL

מרצים: ד"ר חנה פישר גרפי ודרור לוין

היקף הקורס: 30 שעות אקדמיות

קורס מקוון

תיאור הקורס:

בגיל החביון מתפתח חלק אינטראפסיכי - "עצמי חברתי קבוצתי", שהנו ייצוג של החלק בעצמי המחובר בשותפות אל הקבוצה (Abrams, 2004), ועשוי להיות שונה במהותו מהעצמי האמיתי (Goist, 2023; Stathi et al., 2024). בגיל זה הילדים מפתחים מיומנויות חברתיות-רגשיות קבוצתיות (L-SEL: Latency-(Social Emotional Learning), שכוללות: יכולת לחוש אמפתיה לקבוצה, לקיחת אחריות מוסרית כלפי הקבוצה, יכולת "זרימה קבוצתית" (social flow), סנכרון בחשיבה קבוצתית, יכולת לחישה וקליטה של נורמות חברתיות של הקבוצה, יכולת לעצמאות קבוצתית, השתלבות וקידום המעמד החברתי בכיתה, מנהיגות והובלה, הימנעות ממצבי דחייה ונידוי בקבוצה ועוד (פישר גרפי, 2015, 2018, 2019, 2020, 2022, 2023, 2024). מיומנויות חברתיות אלה מתפתחות אצל היחיד במסגרת קבוצתית גדולה. לכן, הכיתה הינה המסגרת (זולתעצמי) המשמעותית להתפתחותם של הילדים בגיל הזה. כיתות רבות נמצאות במצבים חברתיים לא פשוטים: מריבות, חרמות, בריונות, אלימות, היררכיה חברתית, שליטה של מלכי כיתה, נורמות חברתיות שליליות, תופעת ה"עדר", הפרעות סדר, משמעת ועוד. מצבים אלה מקשים על התפתחות ה"עצמי - חברתי - קבוצתי" של כל ילד באופן פרטי.

התכנית הטיפולית הכיתתית "מאני לאנחנו" מסייעת לקידום הכיתה ובכללה כל אחד מהילדים שבה, בהשגת המטלה ההתפתחותית של הגיל: מעבר מעמדה ילדית קודמת ("אני") לעמדה ההתפתחותית התואמת את גיל החביון ("אנחנו"). תכנית זאת המעוגנת במחקר מעידה על שינויים מרחיקי לכת במצב הרגשי חברתי של הכיתה וכלל הילדים שבה.

שיטת ההוראה:

הקורס ישלב בין לימוד תאוריה פסיכודינמית אודות ההתפתחות של "עצמי-חברתי-קבוצתי", לבין תרגול ואימון בכלי טיפולי שילמד בקורס. השיעורים יועברו בשיתוף שני המרצים.

מטרות הקורס:

- להקנות ידע על התפתחות רגשית – קוגניטיבית וחברתית בגיל החביון – מאני לאנחנו – עקרונות ומיומנויות נלמדות.
- רכישת כלים לזיהוי ילדים שנמצאים בעמדת "אני" שמאיטים את התפתחות הילדים לילדים בעמדת "אנחנו" שמקדמים את התפתחות הילדים בקבוצה.
- למידת תכנית התערבות טיפולית כיתתית "מאני לאנחנו", המסייעת לילדים במסגרת הכיתה, להשתלב בתוך קבוצה ולפתח מיומנויות חברתיות-רגשיות וקבוצתיות-כיתתיות.
- למוד הנחייה בתכנית "מאני לאנחנו" בשלושה מעגלים: תלמידים, מורים והורים
- הרחבת ההבנה של דינמיקה כיתתית באמצעות מפת דרכים חברתית עם קנה מידה התפתחותי של גיל החביון
- ללמוד כיצד להדריך הורים ומורים בנושאים חברתיים על פי גישת "מאני לאנחנו".

אודות המרצים:

ד"ר חנה פישר גרפי, פסיכולוגית חינוכית מומחית, פסיכותרפיסטית (בגישת פסיכולוגית העצמי), ביבילותרפיסטית. פיתחה פרדיגמה התפתחותית חדשנית לשלב החביון, הכוללת בתוכה את התופעות הרווחות בגיל כמו דחייה חברתית, חרם, אלימות, שיימינג ועוד. פיתחה בהתאם לתיאוריה, שני כלים טיפוליים: האחד, טיפול פרטני "טיפול במעטפות" והשני התערבות כיתתית במסגרת תכנית חיצונית במשרד החינוך בשם "מאני לאנחנו". בנוסף, עוסקת במחקר ופרסמה עד כה ספרים ומאמרים בנושא. מטפלת, מדריכה ומלמדת אנשי טיפול וחינוך.

דרור לוין, פסיכולוג חינוכי מומחה – מנחה ומדריך בתוכנית "מאני לאנחנו" תוכנית גפן מס' 29369.

מועדי הקורס: 7 מפגשים בימי **חמישי** בין השעות 17:00-20:45, בתאריכים: 05.06.25, 12.06.25, 19.06.25, 26.06.25, 03.07.25, 10.07.25, 17.07.25. כל מפגש בהיקף של 4.3 ש"א.

- היקף הקורס הוא 30 שעות אקדמיות.
- **דרישת נוכחות:** זכאות לתעודת סיום הקורס מותנית בנוכחות ב%75 מסך מהמפגשים.
- בסיום הקורס יקבלו המשתתפים תעודה מטעם מכון מפרשים לחקר והוראת הפסיכותרפיה והמכללה האקדמית תל אביב יפו.
- מסיימי התוכנית, העומדים בקריטריונים, יוכלו להגיש מועמדות להנחיה בתכנית "מאני לאנחנו" בגפן.

קהל יעד:

יועצות חינוכיות, מורות בבי"ס יסודי, פסיכולוגים מומחים ומתמחים, מטפלים בהבעה ויצירה בעלי תואר שני, סטודנטים לתואר שני בפסיכולוגיה, חינוך וייעוץ חינוכי.

עלות הקורס:

אנשי מקצוע: 2,200 ש"ח

מתמחים, סטודנטים לתואר שני ובוגרי המכללה האקדמית תל אביב יפו: 2,000 ש"ח

ביצד נרשמים:

- ניתן לשלוח מייל הכולל את שמכם המלא, מספר טלפון לחזרה, ושם הפעילות בה אתם מתעניינים לכתובת: Mifrasim@mta.ac.il
- לשאלות וביירוים נוספים ניתן להתקשר במספר: 0525438064
- ליצירת קשר דרך אפליקציית WhatsApp - [לחצו כאן](#)

תכנית הקורס:

שעות	מפגש 1
17:00-20:45	<ul style="list-style-type: none"> • תיאוריות התפתחותיות על שלב החביון. לימוד הקשר בין תיאוריות התפתחותיות ודחייה חברתית. פרויד (תסביך אדיפוס), ספרציה אינדיבידואציה, מלאני קליין בהקשר לדחייה חברתית. • מאפיינים פסיכולוגים של ההתפתחות בשלב החביון: עצמאות קבוצתית, גמישות חברתית, מוסריות חברתית, אמפתיה חברתית, היררכיה חברתית, סינכרון ואחידות חברתית, נורמות חברתיות בשלב החביון. • הכרת תופעת הדחייה החברתית בהיבט התפתחותי.
שעות	מפגש 2
17:00-20:45	<ul style="list-style-type: none"> • לימוד פרדיגמה התפתחותית לגיל החביון: היבטים תיאורטיים פסיכודינמיים ופרקטיים
שעות	מפגש 3
17:00-20:45	<ul style="list-style-type: none"> • לימוד תכנית התערבות כיתתית "מאני לאנחנו" • סדנא חווייתית
שעות	מפגש 4
17:00-20:45	<ul style="list-style-type: none"> • לימוד תכנית התערבות כיתתית "מאני לאנחנו" • סדנא חווייתית
שעות	מפגשים 5 ו 6
17:00-20:45	<ul style="list-style-type: none"> • דיון בתאורי מקרים של המשתתפים סביב התנסות, אימון ותרגול בתכנית טיפול כיתתי "מאני לאנחנו" בכיתה בבית ספר

רשימת קריאה:

ילדים דחויים חברתית, 2014, רסלינג

מדחייה חברתית לילד שמח בבית ספר, 2018, כרמל

Hannah Fisher Graphi, New Perspectives on Happiness and Mental Wellbeing in Schoolchildren. A Developmental-Psychoanalytical Explanation of the Latency Stage, Routledge, 2019

חרם כמגן ההתפתחות של חברת הילדים בחביון, 2023, רסלינג

Fisher-Grafy H, Meyer S. Exploring Intergroup Peer Exclusion: Validation of the Latency Social-Psychological Developmental Questionnaire (LSPD). Children. 2023; 10(3):543. <https://doi.org/10.3390/children10030543>

Fisher-Grafy, H., Rinat, H. "You Have No Place in the World": Social Rejection as a Developmental Mechanism in Middle Childhood—Latency. Contemp School Psychol 27, 170–181 (2023). <https://doi.org/10.1007/s40688-022-00445-1>

Fisher, H., & Rinat, H. (2023). "The 'Unpopular' Children Don't Flow and Destroy the Atmosphere": Social Flow in Latency Prevents Peer Exclusion. American Journal of Qualitative Research, 7(4), 64-78.

Fisher-Grafy, H., Halabi, R. Social rejection from the perspective of latency-age children: Moral failing or normative phenomenon? Soc Psychol Educ (2023). <https://doi.org/10.1007/s11218-023-09853-4>

Fisher Grafy, Hannah. 2024. "A 'Cool' Kid Wears a Brand, and Everyone's following Him" Hierarchal Social Status in Preadolescence: A New Developmental Perspective" Children 11, no. 5: 547. <https://doi.org/10.3390/children11050547>

פישר גרפי, ח., & חלאבי, ר. (2023). "דחייה חברתית: כשל מוסרי או תופעה התפתחותית

נורמטיבית?" פסיכואקטואליה, 91, 46-39